

Utz K'aslemal – med rett til et godt liv

Navn på søker: Utviklingsfondet

Tema for programmet: Klimatilpasning, ungdomsorganisering, innflytelse.

Samarbeidsland: Guatemala

Programperiode: 4 år

I Guatemala står ungdom i frontlinjen mot klimaendringene. De ser at økende ekstremvær og stadig vanskeligere dyrkingsforhold truer landets matproduksjon og framtidsutsikter - og de ønsker å gjøre noe med det. OD2023 kan gi ungdom den innflytelsen de trenger for å skape endring i sitt eget liv og land.

Forventede endringer

Ungdom i Guatemala har fått økt kapasitet til å tilpasse seg klimaendringene, med konkret kunnskap om hvordan de kan gjøre landbruket klimarobust. Ungdom har bedre forutsetninger for å skaffe seg inntekt ved å ha fullført yrkesutdanning og gjennom kunnskap om klimatilpasset landbruk. Ungdom er bedre organiserte og har styrket sin påvirkningskraft. De deltar mer aktivt i beslutningstakende organer og lokale myndigheter satser på ungdom og ser på dem som viktige samfunnsborgere.

Kampanjeforslag: Min klimaframtid

Ropet mot global oppvarming har engasjert titusener av norske ungdommer gjennom skolestreikene inspirert av aktivisten Greta Thunberg. Vi ønsker å bygge videre på dette og engasjere norske elever til et solidaritetsløft for en bedre hverdag sammen med guatemalansk ungdom som i dag opplever å stå i front mot klimaendringene.

Alle vil bli berørt av klimaendringene, også norsk ungdom. Vi foreslår en kampanje som setter lys på viktigheten av klimatilpasning både her hjemme og i Guatemala. Kampanjen vil fokusere på hvordan klimaendringer og matproduksjon henger sammen, og fremme refleksjon rundt begrepet klimarettferdighet (de som har bidratt aller minst til å skape klimaendringene, er de som blir hardest rammet av konsekvensene. Land som har det største historiske ansvaret for klimagassutslipp, bør også ta det største ansvaret for å løse problemene). Vi tror en kampanje som løfter guatemalansk og norsk ungdom som endringsagenter i klimakampen, med særlig søkelys på mat – vårt mest grunnleggende behov - vil ha stor slagkraft blant unge både i by og land.

Del 1 Programmet

Situasjonsanalyse

Som reisende i Guatemala blir du raskt slått av det vakre landet med de enorme kontrastene. I Guatemala kan du innenfor et lite geografisk område oppleve dampende jungel, store innsjøer, karrig høyland og over førti vulkaner. Mayapyramidene taler om en svunnen storhetstid. Du vil kunne se omfattende avskoging, noe som truer det rike biomangfoldet i landet. Du vil også møte på urfolk i sine tradisjonelle drakter, som lever i en brytning mellom modernitet og århundregamle sedvaner. Du vil også bli sjokkert over det enorme skillet mellom fattig og rik.

Fattigdom og kort skolegang. FNs matvareorganisasjon (FAO) estimerer at 53 prosent av befolkningen i Guatemala lever i fattigdom, og blant mayafolket er tallet så høyt som 83 prosent. Urfolkene utgjør om lag halvparten av landets 18 millioner mennesker, og de er absolutt i flertall i det foreslåtte programområdet i høylandet i vest. Her er tilgangen til grunnleggende tjenester som utdanning og helsetilbud begrenset. Mange landsbyer mangler elektrisitet, mobildekning og gode veiforbindelser.

Guatemala er et av landene i verden med størst forskjeller og urettferdighet. 60 guatemalanere (0,001 prosent av befolkningen) eier over halvparten av nasjonaløkonomien.¹ Jordfordelingen er også ekstrem skjev, der under 2 % av gårdene i Guatemala eier over halvparten av den dyrkbare jorda. Denne urettferdigheten gjenspeiles på alle samfunnsområder og legger sterke føringer for mulighetene de ulike delene av befolkningen har. Nesten halvparten av barn under fem år er for lav for alderen, og frekvensen av kronisk underernæring er den sjettede høyeste i verden.

Fattigdomssituasjonen påvirker framtidsutsiktene til ungdommen i landet, og da særlig unge på landsbygda. Mange barn og unge har ikke mulighet til å fortsette på ungdomsskolen, hvis de i det hele tatt fullfører barneskolen. For de som kommer seg videre og fullfører ungdomsskolen er tilgangen på videregående svært begrenset, både på grunn av avstand og at foreldrene har dårlig råd. Jobbmulighetene er også svært begrenset, og for mange er de eneste mulighetene å hjelpe til hjemme på familiegården, ta dagjobber på andre gårder, bli sesongarbeider eller jobbe ufaglært mot dårlig lønn og arbeidsforhold.

Marginalisering og migrasjon. Det er ulike faktorer som fører til at guatemalansk ungdom ikke får brukt, utviklet og vist sine ferdigheter og potensiale – og at utsiktene for at de skal få oppfylt retten til å leve et godt liv er dårlige. Ungdoms deltakelse i lokalstyrer og på kommunenivå er svært lav. Det er tilnærmet umulig for ungdom å få startlån fra banksystemet for å etablere inntektsgivende virksomhet. De høye nivåene av vold og ungdomskriminalitet fører til at tusenvis av ungdom blir utstøtt. Mange jenter blir gravide i tidlig alder. Sosial ekskludering og marginalisering gjør at ungdom fra landsbygda har få muligheter til å bli hørt. Mangelen på muligheter og gode framtidsutsikter i lokalsamfunnene og hjemlandet er en viktig årsak til at om lag 17 000 ungdommer årlig velger å legge ut på den livsfarlige turen nordover til USA gjennom Mexico ved hjelp av menneskesmuglere. En viktig del av dagens ungdomsgenerasjon forsvinner fra landet.

Et stadig mer autoritært regime. Svært mange ungdommer har ingen tillit til endringer gjennom det politiske systemet. Stadig vekk blir det avdekket korrupsjon og nære bånd mellom sentralmyndighetene og organisert kriminalitet. Politikerne er opptatt av makt, alliansebygging og egen vinning, og lytter i liten grad til ungdommens behov og krav om rettigheter. Ytringsfriheten er blitt begrenset under nåværende regjering, og mange organisasjoner frykter at de skal miste sitt juridiske løyve og bli oppløst dersom de hever sin røst i protest.

Klimaendringene truer matsikkerheten og livsgrunlaget. Ekstrem fattigdom rammer nesten én av fire guatemalanere som bor på landsbygda. Mange balanserer på en knivsegg for å overleve, og med klimaendringene er situasjonen blitt forverret. Landbruksproduksjonen er basert på noen få avlinger, hovedsakelig mais, bønner og potet. Produksjon av grønnsaker, frukt og knoller er ofte basert på kjøpte frø, og den fattigste delen av småbrukerne mangler ressurser til å investere og diversifisere gårdene sine. Produksjonen på åkerlappene går først og fremst til å dekke matbehovet til egen familie, og noe salg på det lokale markedet gir en sårt tiltrengt inntekt. Åkerlappene ligger ofte i bratte skråninger og er utsatt for jorderosjon. Ødelegges basisproduktene mais og bønner av tørke eller orkan forsvinner eksistensgrunlaget.

Guatemala er et av de ti mest sårbare landene i verden når det gjelder klimaendringer (USAID, 2019). Og det er i det foreslåtte programområdet (høylandet i Vest-Guatemala) at klimaendringene gjør seg mest gjeldene. Ekstreme værhendelser som langvarig tørke, kraftige nedbørsmengder og flom og temperatursvingninger har økt i hyppighet de siste årene. I høylandet oppleves nå nye sykdommer på plantene som tidligere bare skjedde i lavlandet. Sterk vind er hyppigere i vekstsesongen, noe som påvirker maisavlingene ettersom mange varianter er høye og brekker av vindkastene. Effekten av klimaendringer forverres av nedbrytingen av økosystemer, hovedsakelig avskoging, som øker risikoen

¹ <https://borgenproject.org/exploring-poverty-rate-in-guatemala/>

for skred og erosjon og ødeleggelse av vannkilder. I november 2020 rammet orkanen Eta og stormen Iota den nordlige delen av Guatemala hardt, og etterlot 2,4 millioner mennesker berørt, hvorav 270 000 mistet hjemmene sine og mange fikk avlingene sine ødelagt.

Gjennomsnittstemperaturen i landet forventes å øke opptil 3,5 grader innen 2050². Fremtidige scenarier tyder på at produksjonen av basisproduktene mais og bønner vil falle betydelig som følge av høyere temperaturer og mer varierende nedbør. En forlengelse av den tørre sesongen vil påvirke den andre plantesesongen av bønner. Høyere temperaturer vil også påvirke kaffeproduksjonen, og presse produksjonen til høyreliggende områder, noe som kan øke graden av landkonflikter og endre eksisterende produksjonssystemer. Kaffe bidrar betydelig til økonomien gjennom sesongbasert sysselsetting for mange husholdninger og er en viktig eksportvare.

Avhengighet av landbruk. Omtrent halvparten av alle Guatemalas ungdom vokser opp i familier som er avhengige av landbruk og naturressurser. Landbrukskunnskap går vanligvis i arv fra generasjon til generasjon. På grunn av klimaendringene er det helt nødvendig med ny kunnskap og praktiske løsninger som kan bidra til å sikre mattilgang og bedre forvaltningen av naturressursene.

Programmets endringsteori

Det er håp i landbruket. På tross av utfordringene med klimaendringene, kan landbruk absolutt være en bærekraftig levevei for ungdom i Guatemala. OD-23 vil investere i opplæring i nye dyrkningsmetoder, klimatilpassningsgrep, bidra til organisering og bedre markedstilgang. Med teknisk rådgivning fra profesjonelle agronomer kan avlingene bli større, og driften kan bli mer differensiert. Produkter som kaffe og kardemomme har vist seg å kunne gi ekstra god avkastning. Utviklingsfondets partnere er eksperter på klimatilpasset landbruk, og vil kunne fungere som rådgivere for ungdommene. Det handler konkret om bedre vanningsystemer, tilgang til et bredt spekter av frø som tåler et varmere og tørrere klima, kunnskap om preventive tiltak for å unngå sykdommer, organisk gjødsling, bevaring av det rike jordsmonnet, tiltak for å unngå erosjon osv.

Utdanning og inntektskilder. Fremtidsutsiktene for ungdom i Guatemala avhenger av at de kan fullføre utdanningen eller tilegne seg andre ferdigheter og kunnskaper for yrkeslivet. Ungdom må få opplæring i bearbeiding av landbruksproduktene og oppnå større deltakelse i produksjonskjeden, inkludert kommersialisering av varene. Dette vil kunne gi ungdommene økt inntekt. Ved å fri seg fra de store selskapenes monopolmakt på frø, kjemiske plantevernmidler og gjødsel, kan den nye generasjonen bønder sitte igjen med et større overskudd. Innsatsen vil kreve investeringer, noe som kan sikres gjennom grønne kreditter for ungdom. Støtte til yrkesopplæring og etablering av små bedrifter er avgjørende for at ungdom i avstedliggende landsbyer har mulighet til å bli faglært og økonomisk uavhengig.

Organisering. Å organisere seg er et viktig utgangspunkt for deltakelse og påvirkning. Det gir ungdom rom og mulighet for mestring som styrker selvtilliten til den enkelte, og kan gjøre dem sterkere sammen. Ved å legge til rette for møteplasser der ungdom kan bygge kunnskap, diskutere utfordringer og dele erfaringer, kan de sammen komme fram til tiltak for å overkomme sine utfordringer. Ungdom er sentrale krefter i å endre holdninger og bryte tradisjonelle mønstre. Erfaringer viser at ungdommenes deltakelser i landsbyenes styreverv har gitt tiltak som gagnar vanskeligstilte og marginaliserte grupper, medført økt åpenhet og ansvarliggjøring av lokale myndigheter. Opplæring i rettigheter og ledelse er viktige for at ungdom skal kunne delta aktivt og styrke sin påvirkningskraft. Samtidig er det viktig å jobbe for å redusere hindrer som begrenser ungdoms deltakelse, som tidlig graviditet, diskriminering på grunn av kjønn, etnisitet eller funksjonsevne.

² Guatemala System of Climate Change Sciences, SGCCC, 2019

Forventede endringer

Programmet skal bidra til at ungdom skal få bedre framtidsutsikter og mulighet til å leve et godt liv. Programmet skal gi ungdom i Guatemala økt kapasitet til å tilpasse seg klimaendringene, styrke deres inntektsmuligheter, og øke deres påvirkningskraft. For ungdom innebærer dette trygghet om at de vil kunne sikre seg et livsgrunnlag, hvor de kan realisere sine drømmer, bruke sine ressurser, kunnskap og potensiale og hvor de slipper å leve med samme usikkerhet som foreldrene har gjort. Det handler om å bli hørt, anerkjent og kunne ta egne valg over egen framtid.

Vi har identifisert delmål som representerer materielle endringer (inntektsmuligheter) og normative endringer (økt kunnskap og påvirkningskraft) som er viktige forutsetninger for at ungdom skal kunne tilpasse seg klimaendringene og leve et godt liv i framtiden. På bakgrunn av en grundig problemanalyse med guatemalanske ungdommer har følgende delmål og resultater blitt identifisert:

1. Ungdom har økt kunnskap om og kapasitet til å tilpasse seg klimaendringene
 - Ungdom har fått opplæring om klimaendringer og bærekraftig forvaltning av naturressurser.
 - Ungdom har gjennomført miljøkampanjer som treplanting og rydding i lokalsamfunnene.
 - Ungdom har utviklet og spredt informasjon om miljø og klimaendringer i lokalsamfunnene gjennom lokalradio, aktiviteter i lokalsamfunnene og andre tiltak.
 - Ungdom har fått opplæring i klimatilpasset landbruk og tilgang på teknologi som gjør dem mindre sårbare for klimaendringene.
2. Ungdom har fått inntektsmuligheter
 - Ungdom har fått yrkesopplæring.
 - Ungdom har fått opplæring i å starte og drive bedrift.
 - Ungdom har fått tilgang på lån slik at de kan starte en egen bedrift.
 - Ungdomsgrupper (eller gjennom kooperativ) har fått tilgang på markeder for sine landbruksprodukter.
3. Ungdom er organisert, har styrket sine rettigheter og har økt påvirkningskraft
 - Ungdom har fått opplæring i ledelse og påvirkning.
 - Ungdom er integrert i ledelsen i grasrotorganisasjoner og bondekooperativ.
 - Nettverk av unge ledere på tvers av programmet er etablert.
 - Ungdom har fått opplæring i urfolks kulturelle og sosiale rettigheter, likestilling og kvinners rettigheter, og rettigheter i reproduktiv og seksuell helse.
 - Ungdom med funksjonsnedsettelse er integrert i ungdomsgrupper.

Programmet skal bidra til følgende langsiktige endringer for ungdom og andre målgrupper:

Unge mennesker fra høylendet i Guatemala har fått bedre levekår og trivsel. Uttrykket *Utz' K'aslemal* er fra språket k'iche og betyr *det gode liv* for både individ og samfunn, i harmoni med naturen.

Klimatilpasning og matsikkerhet. Programmet gir ungdommene og deres familier større grad av matsikkerhet, gjennom et landbruk som gir større og mer mangfoldig produksjon. Kunnskap om klimaendringer og klimatilpasning vil kunne gi ungdommene en tro på en framtid i landbruket og at de kan være viktige garantister for matproduksjonen i landet.

Økt inntekt. Mikrokreditter gir ungdommene en mulighet til å øke innsatsen i landbruket, og til å investere i andre inntektsgivende aktiviteter. Økt produksjon i landbruket, og større deltakelse i verdikjeden, gir deltakerne i programmet en økt inntekt. Praktisk utdanning gir deltakerne en yrkesmulighet.

Større grad av deltakelse i lokaldemokratiet. Ungdom er organisert og det er etablert strukturer for ungdomsorganisasjoner i lokalsamfunn. Ungdom kjenner sine rettigheter og plikter, de har tilegnet seg kunnskap om ulike forhold som påvirker deres liv og samfunnet rundt dem. Ungdom inngår i lokale demokratiske strukturer og påvirker utformingen av lokale handlingsplaner. Ungdom har bedre praktiske og tekniske ferdigheter til å møte yrkeslivet. Lokale myndigheter har inkludert ungdom i plan- og gjennomføringsprosesser, og har en mer åpen og transparent måte å forvalte kommunebudsjettet på. Lokale myndigheter setter budsjetter for ungdom og sosial inkludering, og har lagt til rette for at ungdomsorganisasjoner får tilgang til midler.

Aktiviteter

Klimatilpasning og forvaltning av naturressurser. Programmet vil skolere ungdom om forvaltning av naturressurser, inkludert kunnskap om planter som tåler et mer ekstremt klima (styrtregn, tørke, varme, frost og sterke vindkast). Programmet inkluderer konstruksjon av *regnvannsamlere*³ for å sikre vanning i den krevende tørketiden. Det vil bli gitt opplæring og gjennomføring av organisk produksjon med diversifisering av åkrer med frukttrær, matplanter og medisplanter. Mangfoldiggjøringen av matproduksjonen omhandler også husdyrhold. Det vil også bli gjennomført kollektive kampanjer for skogplanting i koordinering med kommunale myndigheter og lokale grasrotorganisasjoner. Inkludert er også skoleprosjekter for håndtering av restavfall.

Inntektsgivende aktiviteter. Programmet vil fremme produksjon og entreprenørskap gjennom opprettelse og opplæring av kollektive og individuelle foretak. Det vil bli gitt kurs om entreprenørskap innen en rekke aktiviteter ved siden av landbruk, f.eks. tekstilhåndverk, vedlikehold og reparasjon av telefoner, skomakeri, økoturisme, frisør osv. Utdanning innen forskjellige yrkesfag vil skje i samarbeid med offentlige INTECAP. Utveksling av vellykkede erfaringer innen entreprenørskap hører med. For å koble ungdom til arbeidsmarkedet vil det bli gjennomført arbeidsmesser på kommunenivå med deltagelse av Finansdepartementet (MINECO) og Arbeidsdepartementet (MINTRAB). For å kunne gi ungdom en mulighet til å starte opp egne foretak er det helt nødvendig med startkapital. Programmet vil gi mikrokreditt til lavere rente enn markedsrenten både til ungdomskooperativer og individuelt. Det vil også bli gitt startkapital til baseorganisasjoner for å fremme produktive prosesser sammen med ungdommer.

Deltakelse og rettigheter. Programmet vil gi ungdommene økt deltakelse i grasrotorganisasjonenes styrende organer. Dette vil skje både gjennom bevisstgjøring av organisasjonene om viktigheten av inkludering av ungdom (som revidering av interne regler for å sikre økt inkludering av ungdom i styringsorganene), samt styrke ungdoms lederegenskaper. Programmet inkluderer lederskole for urfolksungdom, inkludert utvekslingsmøter, og politisk treningsskole for å kunne fremme politiske rettigheter for ungdom. Programmet vil styrke nettverket av ungdomsorganisasjoner i det vestlige høylandet i Guatemala. Programmet vil gjennomføre informasjonskampanjer på temaene seksuell og reproduktiv helse og temaet ny maskulinitet. Dette fokuset inkluderer også opplæring for foreldre om seksuell og reproduktiv helse, vold i hjemmet og familieplanlegging. Programmet vil også støtte retten til formell utdanning gjennom støttende allianser og stipend for ungdom som velger jord- og skogbruksskoler og andre yrkesfag. Det vil bli gitt tilbud om kollektiv bruk av datamaskiner, internett og skrivere for disse studentene.

Programmets tre komponenter vil starte opp samtidig i de ulike geografiske områdene som Utviklingsfondets partnere dekker i høylandet i Vest-Guatemala. Tilbudet av aktiviteter vil variere litt mellom de tre partnerorganisasjonene. Ungdommene kan fritt velge hvilke komponenter de vil engasjere seg i så lenge budsjettet gir rom for det. Den økte satsingen på jordbruk og det å tjene

³ Kanalisering av regnvann fra tak til store tanker/beholdere under regntiden fra mai til oktober.

penger på jordbruk og andre foretak vil ikke føre til at ungdommene forsømmer vanlig skolegang. Det vil legges til rette for at begge deler er mulig å gjennomføre samtidig.

Målgruppen

Programmet «Utz K'aslemal – med rett til et godt liv» vil nå ut til 8700 ungdom mellom 13 og 19 år i høylandet i den vestlige delen av Guatemala, i fylkene Huehuetenango, Quiché, San Marcos, Totonicapán og Sololá. Utviklingsfondet vil fokusere på denne regionen pga. den høye fattigdomsrater og dens sårbarhet for klimaendringer. HDI i kommunene der programmet skal gripe inn varierer mellom 0,428-0,637, sammenlignet med landsgjennomsnittet på 0,702 (HDI 2019).

Mayaungdom fra ulike urfolksgrupper vil utgjøre det store flertallet av målgruppa. Minst halvparten av målgruppen vil være jenter. Ungdom med funksjonsnedsettelse vil inkluderes i programmet og være en del av målgruppen. Programmet vil jobbe opp mot lokalsamfunnene, foreldre, grasrotorganisasjoner og lokale myndigheter.

Familiene til ungdom som mottar klimatilpasningstiltak vil dra nytte av økt matsikkerhet. Gjennomsnittsstørrelsen på husholdningene i programområdet er 5,5 personer, slik at tiltakene for å øke matproduksjonen vil nå mange tusen.

Ungdomsmedvirkning

Programmet er utviklet gjennom en deltakende planleggingsworkshop i Guatemala hvor ungdommer, representanter fra hver partnerorganisasjon og Utviklingsfondet deltok. På bakgrunn av en grundig problemanalyse ble delmål og resultater identifisert.

Ungdom vil delta aktivt i videre planlegging, gjennomføring, oppfølging og monitorering av programmet. Utviklingsfondet har fra tidligere OD-program god erfaring med involvering av ungdom i programmenes styringskomitéer, hvor ungdom og lokale partnere tar strategiske beslutninger for programmet, samt har oversikt over framgang og utfordringer i programmet. Dette vil videreføres i det nye programmet i Guatemala. Ungdomsrepresentantene fra de fem fylkene i høylandet velges fra egne grasrotorganisasjoner. I tillegg til ungdommene vil styringskomiteen bestå av noen representanter fra Utviklingsfondets tre partnerorganisasjoner, inkludert en koordinator på landsnivå. Styringskomiteen skal møtes med jevne mellomrom, behandle spørsmål om fysisk og økonomisk utførelse, og ta korrigerende beslutninger om nødvendig. På denne måten vil ungdommene delta i administrasjonen av prosjektet.

Ungdom som blir kurset innen jordbruk, husdyrhold, skogforvaltning og klimatilpasning vil fungere som "promotører" og videreformidle kunnskapen til andre ungdommer. Partnerne har allerede etablert denne modellen, men vil styrke dette betraktelig gjennom OD-prosjektet.

Del 2 - Søkerorganisasjonene

Lokale partnere og nasjonale myndigheter

Utviklingsfondet vil involvere **tre lokale partnere** i programmet. De tre utvalgte partnerne kjenner hverandre godt fra før, og de har alle høy teknisk kompetanse og intern kapasitet. De har etablert velfungerende mekanismer for koordinering, diskusjon, utveksling og samarbeid. Alle partnerne er medlemsbaserte organisasjoner, noe som sikrer representativitet for målgruppen. Partnerne vil gjennom styringskomiteen være ansvarlige for implementeringen av prosjektaktiviteter i sine respektive geografiske områder. Utviklingsfondet vil legge til rette for læring og erfaringsdeling mellom partnerne som en del av den overordnede koordineringen av programmet.

Assosiasjonen for organisasjoner fra Cuchumatanesfjellene (ASOCUCH) var Utviklingsfondets hovedpartner i Guatemala under OD 2007 og har solid erfaring med inkludering av ungdom i grasrotorganisasjoner og kooperativer. ASOCUCH har spesialkompetanse innenfor landbruk, klimatilpasning, inntektsbringende aktiviteter og påvirkning. ASOCUCH ble etablert i 1994, og er en paraplyorganisasjon som jobber med ni foreninger og elleve kooperativer. Organisasjonen har totalt 10 908 medlemmer hvor 50 % er kvinner. Med sin lange erfaring har ASOCUCH oppnådd en meget høy teknisk kompetanse og troverdighet i Guatemala.

Assosiasjonen Maya-Mam for Forskning og Utvikling (AMMID) representerer urfolket Mam og jobber for å styrke urfolks sosiale, kulturelle, politiske og økonomiske rettigheter. Prinsipper om harmoni, rettferdighet og respekt for naturen er grunnleggende verdier for organisasjonen. AMMID er opptatt av matsikkerhet og klimatilpasning, og har 1500 medlemmer, hvor mer enn 85 % er kvinner.

Assosiasjonen for kollektiv skogforvaltning i Guatemala (UTZ CHE') er et nettverk av urfolk, lokalsamfunn og bondeforeninger som setter søkelys på bærekraftig forvaltning av naturressurser og urfolks landrettigheter. Utz Che' er en vaktbikkje med mange unge ansatte som holder myndighetene ansvarlige ved brudd på menneskerettigheter og miljø-ødeleggelser. Organisasjonen har 42 000 medlemmer fra hele landet, som forvalter og beskytter 74 000 hektar skog.

De tre organisasjonene har en utbredt kontakt med ulike myndighetsinstanser, og det vil være relevant å videreføre disse for OD-prosjektet. Den statlige utviklingsplanen *K'atun, Vårt Guatemala 2032* er rettet mot matusikkerhet, underernæring, klimaendringer og kjønnsulikhet. Planen er i tråd med FNs bærekraftsmål og er forankret i et sett med retningslinjer og lover. ODs program er godt på linje med denne statlige planen. Som eksempel på myndighetsorganer det vil være naturlig å samarbeide med kan nevnes *Landbruksdepartementet* MAGA, *Den nasjonale ungdomskommisjonen* CONJUVE og *Teknisk institutt for opplæring og produktivitet* INTECAP. I OD-programmet vil det være nødvendig å samarbeide med landsbyenes råd for bygdeutvikling (de såkalte COCODE), og de kommunale utviklingsrådene (COMUDE), en koordinerende enhet for deltakelse på kommunalt nivå.

Risikovurdering

Foreldres tillit til og forståelse av programmet. Det kan eksistere en frykt for at ungdom, spesielt jenter, skal bli utsatt for farlige situasjoner og at de blir bedt om å holde seg hjemme. Dette kan påvirke programmet negativt. Tiltak for å øke tillit og aksept inkluderer god dialog med foreldrene. Det må legges til rette for ungdomsorganisering på kjente arenaer (f.eks. skole og samfunnshus), bevisstgjøring i lokalsamfunn om likestilling og sosial inkludering, og implementering av programmet på områder der partnere allerede er etablert.

Ungdom faller ut: Dårlige inntekt og jobbutsikter og det faktum at endringer tar tid kan virke demotiverende. Ungdomsorganisasjoner kan miste medlemmer på grunn av migrasjon. Yrkesopplæring svarer til et uttrykt ønske fra ungdom i området. Ved å gi ungdom stor innflytelse over aktivitetene til ungdomsorganisasjonene og fremme bedre utsikter, samt tett oppfølging slik at de ikke føler seg overlatt til seg selv, vil risikoen reduseres.

Risikoen for misunnelse ved tildeling av midler, samt misbruk av midler og nepotisme vil kunne påvirke programmet negativt. Åpenhet om planer og bruk av midler, og klare kriterier for tildeling av de ulike støtteordningene reduserer risikoen. Tydelige retningslinjer for midler til ungdomsorganisasjonene, og at alle ungdomsorganisasjonene har tilgang på midler hindrer konkurranse. Egen revisjon, der ungdom og lokalsamfunn går gjennom og sjekker regnskap og aktiviteter, vil kunne fungere som en viktig kontrollmekanisme. Opplæring i antikorrupsjon blant alle involverte er et annet viktig tiltak.

Det kan oppstå risiko ved mikrokredittfinansiering dersom ungdom sliter med å opprettholde tilbakebetalingsforpliktelsene. F. eks. er migrasjon blant rural ungdom en større utfordring i Guatemala, og klimaendringene vil kunne føre til enkelte uår i produksjonen. Samarbeidsorganisasjonene skal identifisere gode eksisterende lånesystemer, med en ikke for høy rente, realistiske kriterier og individuell nedbetalingsplan. Ungdom under 18 år vil ikke være med i ordningen.

Politisk ustabilitet, sosial uro og et samfunn preget av mye vold og kriminalitet, kan legge bånd på ungdommenes utfoldelse og aktiviteter. Både Utviklingsfondet og dets samarbeidspartnere følger situasjonen tett og vil om nødvendig sette i gang tiltak for å begrense eventuell negativ innvirkning på programmet.

Naturkatastrofer. Programmet kan bli negativt påvirket av flom, jordskjelv, jordskred, eller lignende. I en slik situasjon settes programaktivitetene på vent, og det vil bli foretatt en nøye vurdering av situasjonen før den gjenopptas. Utviklingsfondet og partnerne etterlever omfattende sikkerhets- og risikoanalyser og vil følge sikkerhetsrutiner dersom situasjonen tilsier det.

Utviklingsfondet er en norsk miljø- og utviklingsorganisasjon som jobber for å redusere sult og urettferdighet. Bærekraft, solidaritet, likestilling og integritet er styrende verdier for vårt arbeid. Organisering og styrking av fattige og marginaliserte gruppers mulighet til å påvirke beslutninger har vært en viktig del av vårt arbeid siden oppstarten i 1978. Klimaendringene byr på store utfordringer for småbonden, og de rammer de som har minst aller hardest. Derfor er klima og miljø en viktig del av vårt utviklingsarbeid. Utviklingsfondet er partipolitiske og religiøst nøytrale.

Utviklingsfondet har mer enn 15 års erfaring med programvirksomhet i Guatemala. Programmet bygger på erfaringer fra OD 2007 og vil inngå i vårt eksisterende program i Guatemala, hvor vi jobber med å styrke mostandstandskraft og rettigheter hos urfolk og lokalsamfunn på landsbygda. Erfaring fra tidligere OD-program gjør at vi er godt kjent med ODs arbeidsmetoder, verdigrunnlag og målsetninger.

Utviklingsfondets arbeid er bygd på solidaritet med fattige mennesker på landsbygda, og vi støtter dem i kampen om en bedre tilværelse. Småbøndene er de viktigste matprodusentene i verden – og det er også de som sulter mest. Vi jobber sammen med dem for å finne gode og enkle metoder slik at de kan få bedre og flere avlinger, mer mat på bordet og et overskudd som kan selges. Slik kan barna gå på skolen og få legebehandling neste gang de blir syke. Slik utryddes fattigdom.

Utviklingsfondet samarbeider tett med lokale organisasjoner som kjenner forholdene, finner løsninger og setter i gang tiltak sammen med de fattige selv. For at prosjektene skal gi resultater som varer, er det viktig at målgruppen er aktive deltakere i hele prosessen og at de ulike gruppenes kunnskap og erfaringer verdsettes og styrkes. Organisering, økt bevissthet om rettigheter og styrking av troen på at fattige og lokalbefolkningen selv skal være med på å finne de riktige løsningene og skape samfunnsendringer er grunnleggende i vårt arbeid. Samtidig som vi tror på lokale løsninger er det viktig å endre urettferdige lover og systemer som påvirker fattiges livsvilkår, rettigheter og muligheter negativt. Vi kobler lokale og nasjonale utfordringer til de globale, og sammen med våre samarbeidspartnere arbeider vi for å påvirke både lokale og nasjonale myndigheter, og de større og mer mektige internasjonale aktørene.

Utviklingsfondets har unike samarbeid med norske bondeorganisasjoner og god kjennskap i distriktene. Vi tror at både tematikken og våre norske forbindelser kan bidra til å få nye skoler med på OD 2023.

Spire, Utviklingsfondets ungdomsorganisasjon, som oppsto som følge av OD 2003, vil være en viktig samarbeidspartner for en eventuell OD kampanje og OD program i Guatemala. Spire er en ungdomsorganisasjon som jobber for en rettferdig og bærekraftig fordeling av verdens ressurser. Spire ønsker å se de store sammenhengene bak det som skaper urettferdighet. Derfor har de fokus på miljø, matsikkerhet og internasjonal handel. Spire påvirker politikere i Norge og internasjonalt for å skape endring. De samarbeider med ungdom i Sør og driver informasjonsarbeid for å inspirere norsk ungdom til handling.

Spire vil ha en sentral rolle i kampanjearbeidet. Spire vet hva som engasjerer ungdom og hvordan man nærmer seg målgruppen. Gjennom sine syv lokallag og rundt 1300 medlemmer har Spire et nettverk av engasjerte ungdommer som driver kampanjer mange steder i landet. Spire har et samarbeid med ungdomsgruppene tilknyttet OD 2014, og vil kunne bruke denne erfaringen i en ny kampanje. I 2018 startet Spire utveksling med to av partnerne i Etiopia og Malawi gjennom NOREC, og ungdom som var organisert gjennom OD 2014 deltok i dette. Dette er en måte samarbeidet mellom Spire og Utviklingsfondet skaper viktige utvidede effekter.

Kompetanse, erfaring og vilje til å styrke ungdomsmedvirkning

Varige samfunnsendringer kan ikke oppnås hvis ikke yngre generasjoner er med. Derfor er ungdom en viktig målgruppe for Utviklingsfondet. Vi tror på de unges kapasitet og evner. Vi ønsker å ha med ungdom og lære av deres ønsker om nytenkning, og vi vil høre på deres forslag til alternative løsninger. Vi jobber derfor sammen med ungdom for å øke deres deltagelse og styrke deres mulighet til å være med å bestemme i utviklingsprosesser.

Utviklingsfondet har svært positive erfaringer fra tidligere OD prosjekter. Siden vårt første OD prosjekt i 1992 har vi bygd og utviklet kompetanse på å jobbe med ungdom. Erfaringene fra de tre siste programmene (Sri Lanka 2003, Mellom Amerika 2007 og Malawi 2014) har gjort oss enda mer overbevist om hvor viktig og motiverende dette arbeidet er. Gjennom både OD prosjektene og andre prosjekter med ungdom har vi lært mye om hvilke faktorer som motiverer og muliggjør ungdomsdeltakelse og engasjement. Vi har møtt utfordringer som har bidratt til nytenkning og utvikling av nye arbeidsmetoder. Å endre samfunnets innstilling til ungdoms deltagelse og påvirkningsmuligheter der ungdoms rettigheter står svakt, tar tid. Å bygge selvtillit og endre holdninger og handlingsmønstre krever tålmodighet.

Spire (Utviklingsfondets ungdomsorganisasjon) har lært oss mye om hvordan norsk ungdom engasjeres, og ikke minst om hvilken ressurs de er for arbeidet vi alle samler oss om. Spire har vært med i planlegging og utforming av programmet, og vil være en viktig ressurs under kampanjen og gjennomføringen av programmet.

Rutiner for oppfølging og kontroll

Utviklingsfondet vil ha hovedansvaret for at programmets mål blir oppfylt. Vi vil benytte våre eksisterende rutiner for koordinering og oppfølging, og ha tett kontakt med partnerorganisasjonene gjennom hele perioden. Programmet vil gå inn i vårt eksisterende landprogram i Guatemala. Rutinemessige reiser til prosjektområdene vil gjøre det mulig med jevnlig besøk i prosjektområdene og nært samarbeid med partnere. Utviklingsfondet implementerer ikke prosjekter selv, men jobber gjennom lokale organisasjoner.

Det vil opprettes en styringskomité, hvor alle partnerne og representanter fra målgruppene deltar. En nasjonal programkoordinator vil bli ansatt, og vil stå for den daglige oppfølgingen av ungdomsorganisasjonene og partnere, og sørge for god koordinering av aktivitetene. Utviklingsfondet vil ha ansvar for gjennomgang av årsplaner, skriftlige rapporter og regnskap fra partnerne, samt rapportering og kontakt med OD i Norge.

Utviklingsfondet vil jobbe kontinuerlig med de lokale partnerne for å styrke deres kompetanse innen resultatbasert prosjektoppfølgning. Vi jobber med å styrke våre samarbeidspartnere på områder som økonomisk oppfølging og antikorrupsjon. Vi har faste systemer for økonomisk oppfølging av alle prosjekter. Lokalt ansatte, sammen med ansatte i Oslo, utfører kontroller, følger opp regnskap og rapporter. Prosedyrer for varsling og håndtering av mistanker om korrupsjon er en del av kontraktene vi inngår med våre partnere. Vi gjennomfører anti-korrupsjonsopplæring både for egne ansatte og for partnerorganisasjonene. Utgangspunktet er nulltoleranse for korrupsjon. Ved mistanke om mislighold av midler igangsettes grundig gjennomgang av regnskap og støttedokumenter, inkludert ekstern ekspertise. Det iverksettes tiltak og alvorlige brudd kan føre til umiddelbar stans av samarbeidet.

Det inngås en bindende kontrakt med partnerne årlig. Kontraktene inneholder kriterier for bruk av midler og for rapportering av eventuelle mislighold. Alle prosjektrengskaper revideres av lokal revisor, og deretter av revisor i Norge. Utviklingsfondet signerer kontrakt med alle revisorer, og revisjonen følger internasjonale standarder. Vi gjennomgår revisjonsrapporten med lokale samarbeidspartnere, og eventuelle oppfølgings tiltak etter anbefaling fra revisor planlegges og følges opp av våre ansatte i fellesskap.

Anneks 1 BUDSJETT Operasjon Dagsverk 2023	NOK
Investeringer	170 000
Resultat 1: Ungdom har økt kunnskap om og kapasitet til å tilpasse seg klimaendringene	4 070 000
Resultat 2: Ungdom har fått økt inntektsmuligheter (landbruk og yrkesfag)	3 152 000
Resultat 3: Ungdom er organisert, har styrket sine rettigheter og har økt påvirkningskraft	1 476 000
Program personell- og oppfølgingskostnader	2 800 000
Læring og evaluering	400 000
Program kostnader	11 898 000
Administrative og økonomiske personalkostnader, inkludert nasjonal koordinator	1 247 000
Andre administrative kostnader (reiser, kontorutgifter, drivstoff etc.)	669 000
Partnernes administrative kostnader	1 916 000
Faglig oppfølging og kapasitetsbygging, 8 %	1 216 000
Administrative kostnader Utviklingsfondet	800 000
Totale kostnader (fire år)	16 000 000
Total budsjett per organisasjon	
ASOCUCH	6 264 000
Utz Che	3 860 000
AMMID	3 860 000
Kostnader administrert av Utviklingsfondet	2 016 000
Totale kostnader (fire år)	16 000 000